СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 254. Джерзи Ситі, Н. Дж., субота, 31. жовтня 1925. VOL. XXXIII. No. 254. Jersey City, N. J., Saturday, October 31. 1925. THREE CENTS

Полковник Мичел на суді за зломанне дисципліни.

ВАШИНГТОН, 29. жовтня. — Нині почався воєнний суд проти полковника американської армії Мичела за зломанне військової дисципліни, якого він мав допуститися через свою критику військових департаментів федерального уряду.

На самім вступі процесу обжаловании старався добитися від суду признання, що суд не має права його судити, бо кождому прислугує свобода слова, але всі спротиви обжалованого відкинено.

На суді показалося, що процес зарядив яко командант армії й фльоти сам президент Кулидж.

КАНАДИЙСЬКІ ДОМІНІЯЛЬНІ ВИБОРИ.

МОНТРЕАЛЬ, Канада, 29. жовтня. — Після послідних вісток з учорашних виборів до домініяльного парляменту, побідниками при виборах вийшли консервати. До півночи прийшли вістки з 239 виборчих округів; в них консервати мали дістати 118 місць, ліберали 97, поступовці 19, независимі 4. Нема ще донесень з 7 округів.

Межи побитими лібералами є навіть самий премієр Мекензі-Кинг та 7 членів його міністерського кабінету.

ВАЖНИЙ МЕДИЧНИЙ ВИНАХІД.

НЮ ЙОРК, 29. жовтня. — В місцевім шпитали Ґрінпойнт пробували нині новий винахід до переливання крови зі здорового чоловіка в хорого. Винахід сей показався богато кращим від досі вживаних апаратів. Винайшов його др. Анджели Серес, професор хірургії, а ріжниться від старого апарату тим, що порушує його електрика.

БУРЯ ВБИЛА ЧОЛОВІКА.

НЮ ЙОРК, 29. жовтня. — Нині приїхав сюди з англійського порту Савтгемптону англійський корабель Орбита, спізнившися через бурі два дни. Через бурі стратив він одного моряка зі своєї залоги. Сей моряк, Джордж Ров на імя, чистив послідної пятниці вентилятор на третім покладі. Коли він так працював, на корабель ударила справдішна водна гора, від якої корабель аж звернувся зі своєї дороги. Филя скинула моряка з вентилятора на поклад, та так сильно, що сей розбив собі голову до покладу та помер в кілька годин опісля в корабельнім шпитали.

Пасажири урядили в неділю концерт на дохід вдови по погибшім і зібрали між собою 200 долярів.

ПОПАРИЛИСЯ В ОГНИ.

НЮ ЙОРК, 29. жовтня. — Підчас пожару апартментового дому на Вест 95-ій вулиці чотири женщини попарилися так тяжко, що дві з них вже померли.

Пожар зачався від горючої віконної фіранки, що занялася від полуміни на газовій печи, котру роздув на боки подув вітру через вікно.

КОНВЕНЦІЯ СОЮЗА ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

ДІТРОЙТ, 29. жовтня.— Нині почалися правильні засідання конвенції Національної Ради Жінок, яка відбувається що два роки, а має на ціли злучити до спільної політичної акції всі жіночі організації.

Зараз першого дня збори дискутували робітниче питання та справу мира.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ЗАТОПЛЕННЯ СУБМАРИНИ.

БОСТОН, 29. жовтня. — На слідстві перед федеральною комісією в справі затоплення воєнної субмарини „Ес 51" сталася нині небувала річ, коли Джан Діл, капітан корабля Ситі оф Ром, котрий лишень учора заявив, що його корабель розбив субмарину з вини команди субмарини, нині змінив свої зізнання.

Вчора говорив він, що він зробив усе, що йому приписує закон, а нині вже додав о сього, що він був так занятий огляданием світла субмарини, що видав приказ завертати з дороги субмарини лишень на 3 мінути перед зударением.

Се свідоцтво здіймає з команди субмарини богато вини за катастрофу.

ДЕНЬ ПЕРШОГО ПАДОЛИСТА

СЕ ВЕЛИКЕ НАРОДНЄ СВЯТО, В ЯКОМУ КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ СВЯТКУЄ ПАМЯТЬ ПОЛЯГЛИХ ГЕРОЇВ І СКЛАДАЄ ЖЕРТВУ НЕ НА ЩО ІНШЕ, А ТІЛЬКИ НА НАРОДНЮ ЦІЛЬ, А ПЕРЕДОВСІМ НА НАШИХ ІНВАЛІДІВ І ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ ТА ВИСИЛАЄ ДО РІДНОГО КРАЮ ЧЕРЕЗ: OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ЗАМОВЛЕНИЙ РАБУНОК.

НЮ ЙОРК, 28. жовтня. — У канцелярії феєральового судді Винслова зявився вчора Джан Донеґю, котрий подав, що він є по фаху злодієм та домагається винагродження за свою працю від золотарів Домініка Люкесі та Ізраеля Марморштайна, котрі наймили його, щоби він напав на їх крамницю й обрабував її. Золотарі саме були забезпечені проти крадежи й хотіли дістати 40,000 долярів відшкодовання. Найманий зробив напад, але „хлібодавці" його обманули і не дали за напад ні цента. Він і сказав з пімсти все судови.

ЯК АМЕРИКАНСЬКА МОЛОДІЖ ХОДИТЬ ДО ШКІЛ.

ГАРИСБУРҐ, ПА., 29. жовтня. — Перепись молодежи, що вчащає до стейтових акредитованих (затверджених) шкіл в стейті Пенсилвенії, показує, що сього шкільного року до висших шкіл (колеґій та університетів) сього стейту записалося 63,325 студентів.

З того числа один Пенсилвенійський університет має 14,416 студентів.

ОДНО СНІДАННЄ ДЛЯ МІЛІОНА ДУШ.

НЮ ЙОРК, 29. жовтня. — Щоби розголосити свій бизнес, торговці маслом і сиром зі стейту Небраски вислали до Ню Йорку цілий поїзд, наладований всякою їдою, потрібною на сніданнє для міліона душ. Ідє сей спеціяльним поїздом, зложеним з 40 возів, прикрашеним величезною написю: „Сей поїзд везе сніданнє на пів міліона долярів для міста Ню Йорку, яке замовлено зі стейту Небраски, а вислане Товариством Торговців Дробом, Маслом і Яйцями".

МІСТО БУДЕ ТОРГУВАТИ ВУГЛЕМ ДЛЯ НЕЗАМОЖНИХ.

НЮ ЙОРК, 29 жовтня. — Нюйорська стейтова комісія дала дозвіл містови Ню Йоркови купувати тверде вуглє та продавати його без зарібку серед незаможного населення міста Ню Йорку.

ГРЕЦІЯ КАЖЕ, ЩО ОПОРОЖНИТЬ БАЛКАНСЬКУ ТЕРИТОРІЮ.

АТЕНИ, столиця Греції, 29. жовтня. — Грецька влада оголошує, що вже опорожнила болгарську територію, згідно з умовою з Болгарією за посередництвом Румунії.

ХОЧЕ ЗАПОРУКИ ГРАНИЦЬ І ДЛЯ БАЛКАНУ.

БІЛГОРРОД, столиця Югославії, 29. жовтня. — В скупщині (сербському парляменті) сказав югославянський міністер закордонних справ Нінчіч, що балканські держави повинні пійти за примірюм Західної Европи і заключити між собою договір про взаїмну запоруку границь, аби на будуче не було граничних спорів.

УБИТТЄ БРАТА ГОЛОВИ ПРАВИТЕЛЬСТВА.

СОФІЯ, 29. жовтня. — Сьогодня серед улиці вчасі проходу якийсь заговірник вистрілив з револьвера до Данька Цанкова, брата болгарського премієра і убив його на місці. Цанков ішов хідником разом з жінкою і її сестрою. Він був членом собрання (парляменту).

Убийник утік.

ДОНЕЦЬКЕ ВУГІЛЛЯ ЙДЕ ДО ЄГИПТУ.

З Одеси повідомляють московську „Правду", що через тамошню пристань вивезено з початком вересня ц. р. 25 тисяч тон вугілля до Олександрії. На радянських кораблях повезуть те вугілля тільки до Константинополя або до Піреїв, де його передадуть на єгипетські кораблі.

НАВІТЬ ЧУЖИМ ЛЕТУНАМ НЕ ВЕДЕТЬСЯ В ПОЛЬЩІ.

В останніх днях приїхали румунські летуни в гості до Польщі. Один з них, Сікляй, який вже богато разів робив проби із приладом до злітання свого винаходу, піднісся над Пйотрковом на висоту два тисячів метрів і став при помочі того приладу спускатись. Але прилад не дописав і летун впав з тої висоти на землю вбиваючись на місці.

ЗАГОВІР НА ТИХ, ЩО ПРОГОЛОШУВАЛИ АВТОКЕФАЛІЮ.

Румунські і грецькі єпископи, що брали участь в проголошенню автокефалії православної церкви в Польщі, у Варшаві, їхали поїздом з Варшави до Львова. Перед стацією Мщана здержав машиніст поїзд наслідком вибуху на шинах. Слідство виказало, що це був вибух петарди покладеної на торі.

ЗАГОВІР НА ЗАГРАНИЧНІ ПОСОЛЬСТВА В СОФІЇ.

Софійській поліції вдалося викрити заговір, якого ціллю було виконати замахи на посольства югославянське, англійське і румунське. Для виконання тих замахів мали прибути до Болгарії терористи з других країн. Уряд видав спеціяльні зарядження. Посольства чужих держав береже військо.

ЗАСТРІЛИВ ХЛОПЦЯ.

Дня 16. вересня ц. р. гайовий тростянецького надлісництва, в Луцькім повіті, Маслянка, застрілив в лісі з рушниці шістнайцятьлітнього хлопця Стефанова із села Тростянця. Гайового Маслянку арештовано й відставлено до Луцька.

МІЛІОН НЕГРАМОТНИХ НА МАДЯРЩИНІ.

Мадярський міністер освіти заповів, що на Мадярщині треба конче побільшити число народних шкіл, бо на 8 міліонів людности є там один міліон неграмотних в віці понад шість років.

ЛЬОТЕРІЯ ДЛЯ ЗАОХОТИ ДО ПОДРУЖЖЯ.

Цеї осени зачнуть в Еспанії льотерію для старих кавалерів і старих панків на те, щоби їх заохотити до подружжя. Перша нагорода буде виносити 200,000 долярів, а інші нагороди мають бути пропорціонально менші. Таких нагород має бути багато. Кождий кавалер і кожда дівчина як виграють нагороду, не зможуть її дістати аж по весіллю. Такі весілля будуть називатися муніципальними весіллями.

ФРАНЦУСЬКИЙ СКАНДАЛ В СИРІЇ.

ЛОНДОН, 29. жовтня. — З Дамаска, в Сирії (Сирія — край на північ від Палестини, в Азії, який алянти віддали Франції яко „мандат" під управу), повідомляють, що французький губернатор Сирії генерал Саррель острілював учера місто Дамаск без осторогу.

Проти сього запротестували дамаскі Англійці й Американці до своїх правительств, які вислали про се запит до французького правительства.

Наслідком сього протесту, як повідомляють з Парижа, французьке правительство заявило, що готове відкликати Сарреля із Сирії, а назначити цивільного губернатора. Кажуть, що видним кандидатом на се становище є соціялістичний посол Поль Бонкур.

НОВИЙ ФРАНЦУСЬКИЙ КАБІНЕТ.

ПАРИЖ, 29. жовтня. — Поль Пенлеве вже склав новий міністерський кабінет.

В ньому він премієром і міністром скарбу.

Міністром закордонних справ далі Бріян. Міністром війни Едуар Деляді. Решта так як і Деляді мало відомі закордоном особи.

Сей кабінет більше лівий від попереднього, але нема в ньому членів соціялістичної партії, які заявили, що в буржуазному правительстві не будуть брати участи.

НЕ БУДЕ НАФТИ НІ ГАЗОЛІНИ.

ЛОНДОН, 29. жовтня. — Бувший головний інспектор британських копалень сер Ричерд Редмейн заявив перед королівською комісією для углевого промислу, що засоби земних олїів (нафти) вичерпаються в Злучених Державах до 25 літ (через велике зуживанне газоліни), а засоби земних олїів цілого світа до 100 літ.

ХОТЯТЬ ПОВАЛИТИ ЛЮТЕРА.

БЕРЛІН, 29. жовтня. — Німецькі соціялісти невдоволені з того, що при владі далі канцлер Лютер, якого вважають своїм ворогом і заповідають боротьбу проти нього, хочби, кажуть, мало прийти до розвязання парляменту і до поваления локарненської умови.

КАЙЗЕР БОЯГУЗ.

МИНХЕН, Німеччина, 29. жовтня. — На тутешній судовій розправі сказав генерал Ґренер, що підчас світової війни команда німецької армії нераз апелювала до цісаря Вільгельма, щоби пійшов на фронт, до закопів, аби жовнірам додати духа, але кайзер все відмовлявся, не хотячи наразити свого життя або здоровля.

Натомісць генерал Ґренер подав яко приклад смілого і відважного чоловіка особу покійного першого президента Німеччини, Фріца Еберта, котрий ішов на улиці боротись проти комуністичних повстанців, так званих „спартаків", і навіть раз був попав в їх полон.

КОРОЛЬ БОРИС ПРО ГРЕЦІЮ.

СОФІЯ, столиця Болгарії, 29. жовтня. — Болгарський король одчинив сьогодня собрание (парлямент).

У своїй промові згадав він про напад Греції на Болгарію, кажучи, що Болгарія не дала до сього жадної причини, але Греція яко притоку подала якийсь маленький граничний інцидент.

Він додав, що Греки вчасі наїзду руйнували край, але Болгари і сим не дались відвести від своєї постанови не воювати з Греками.

ЗАГОВІР НА НИЩЕННЄ ЗЕЛІЗНИЦЬ, МОСТІВ, МАГАЗИНІВ У РОСІЇ.

МОСКВА, 29. жовтня. — Російська совєтська Чека викрила змову на нищенне в Росії зелізниць, мостів, магазинів оружя, літаків і т. д.

Бувший офіцир Нарскі признався, що він готовився висадити у воздух поїзди з військом і мости, через які вони мали переїздити.

Вже арештовано богато заговірників, які признались, що заговір готовили за почином і за гроші одної сусідньої держави (імовірно Польщі).

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКАНЦІ А ФРАНЦУСЬКІ ДОВГИ

Французький фінансовий міністер Кайо, що їхав до Злучених Держав годитися в справі сплати французьких военних довгів, вернув до Франції ще скорше, як сподівався. Вернувся з нічим. Се відай буде й коштувати його власну політичну голову. За собою лишив він в Америці жаль серед французьких і польських агентів. Сі тепер напружують всіх своїх сил, щоби навернути публичну опінію американського народа в другу сторону.

За невдачу переговорів винують передовсім сенатора Бору, голову сенатового комітету для заграничних справ, бо сей комітет має владу відкинути сей фінансовий договір, а сенатор Бора, найвпливовійший член сього комітету є проти даровання хочби частини довгів Франції. З тих двох фактів робиться заключення, що секретар скарбу Мелон, ведучи договір з французьким представником, рахувався з тим, що сенатовий комітет відкине лагідний для Франції договір, і тому він не мав відваги зробити Франції таких уступств, які Франція могла би приняти, а які Мелон хотів зробити. Такі власне закиди й помістив недавно в публичнім листі до Бори президент илинойського товариства фабрикантів Піз.

У відповідь на сей закид сенатор Бора подав до публичного відома свій лист до Піза. Сей лист важний тому, бо він зясовує становище сенатора Бори в справі сплати французьких довгів. Бора наперед дає відповідь на закиди, що мовляв Мелон боявся впливу Бори в сенатовім комітеті для заграничних справ та не дав міністрови Кайо таких уступств, які Мелон уважав за відповідні, відтак переходить до самої пропозиції, щоби Франції дарувати частину довгів. Сенатор Бора стоїть на становищи, що американський народ жде від Франції сплати всіх военних довгів, бо, коли сі довги в Америці затягано, то народови обіцювано, що вони будуть сплачені до цента. Коли ходило о позичку для Франції, тоді американським податковцям запоручувано, що вони дістануть назад кождий плачений долар і то з процентом. Се говорили посли й сенатори в конгресі, се говорили федеральні урядники. На думку сенатора Бори, лишень такий політик, котрий не дбає за сповнення своїх обіцянок, може легковажити собі сі обіцянки, дані своїм виборцям.

Та противники повної сплати підносять ще аргумент, що Франція не може платити. Сенатор Бора не вірить у сей аргумент. Він каже, що Франція може платити свої довги. Прецінь вона від війни до тепер удержує постійну армію, зложену з 700,000 до 1 міліона мужа, з резервою на півпята міліона. Франція набудувала аеропланів більше, як Англія, Америка й Япан разом. Вона удержує тепер 200,000 війська в Мароку, вона воює в Сирії. Вона зичить в других краях на удержанне своїх великих армій. Говорити, що Франція не може платити своїх довгів, се чистий собі викрут. Як каже Бора, і Джан Д. Ракофелер, найбогатший мiліярдер Америки, не мігби платити своїх довгів у пральни, якби він видав всі свої гроші на прогулькові кораблі, на польованне й вина. Однак, на сій основі його ніхто не звільнив від заплачення рахунку у прачки. Так само булоби несправедливо звільняти Францію від довгів, коли вона їх не може платити тому, що вона видає свої гроші на витребеньки.

Наконець сенатор Бора звертає увагу своїм критикам на те, що кождий, який побивається за звільненем Франції з довгів або їх частини, той тим самим виступає за тим, аби сі довги зложити на плечі американських податковців. Сенатор Бора думає, що се є найсильнійшим аргументом проти даровання довгів Франції, і він знає, що відай власне його бояться і конгресмени і сенатори і секретар скарбу.

МОСКОВСЬКІ ПІЯКИ

Як доносять з Москви, большевицькі ґазети тепер переповнені в щерть дебатами над питаннем, як стримати піятику серед населення большевицького раю. Ґазети не закривають факту, що большевицькі комісарі опинилися в сій справі в дуже скрутному положенню. Уряд самий не знає, що тут робити.

Заборонить він торгувати алькоголічними напитками, то нарід стане пити кепську самогонку („муншайн"), з великою шкодою для власного здоровля, з великим ущербком для державного скарбу. Дозволить на горівку й стане продавати її в державних монопольках, то уряд дістане дещо приходів, але зате піятика зачинає серед народа зростати. Уряд беться як риба об лід. І приходів йому хочеться, і горівки йому хочеться, і тверезости йому хочеться. Женеться він за трома заяцями, і відомо ніодного не ловить.

Щоби й доходи мати, і чесноту зберегти, ґазети почали кампанію проти піяків. Та се не богато помагає. Думають уже завести дипльоми для піяків, та й се певно нічого не поможе. Чи сяк, чи так, населенне Росії буде пити, бо в піятиці воно находить забуття своєї тяжкої долі, своєї тяжкої неволі, своїх знущань з рук комісарів. Щоби скасувати російське піяньство, треба увільнити народи Росії від страшної примари комунізму та дати народови волю свобіднійше будувати своє життя після своєї вподоби. Доки се не станеться, всякі большевицькі заходи коло тверезости виглядають посмішно. Самий бік ре-

ДРУГА ВИГРАНА

Всім нам стоїть живою в памяти плебісцитова акція в справі ратунку українських народних шкіл на українських землях під Польщею. Мимо важких переслідувань з боку польської влади увінчалася вона повним успіхом. Не знати ще як до цего застосується влада, чи не вищукає знова якоїсь штучки, щоби завести польську мову в українських школах, але це факт, що ми віднесли побіду.

Тепер можемо занотувати з радістю другу відрадну подію. Польський міністер освіти, відомий вшехполяк Ст. Грабскі був змушений відкликати свій розпорядок про утраквізацію українських середних шкіл у Львові, Перемишлі і Тернополи. Річ ясна, що до цего кроку примусили Грабского якісь важні причини. Не є ними протести самих Поляків, які не бажають собі, щоби їх діти чули українську мову, не є протести самих Українців, які були сим разом слабі, коли порівнати їх з плебісцитовою акцією. Могли вплинути тільки заграниця, до якої заапелювали національні меншости Польщі.

Польща находиться тепер в дуже скрутному матеріяльному положенню. Під політичним оглядом йде рівнож до гіршого, особливо коли її союзниця Франція погодилася з Німеччиною. До Ліги Націй входять тепер її смертельні вороги-Німці, значить тепер буде там інша дебата про національні меншости як це було до сього часу. А що Ліга Націй одержала зі всіх сторін протести в справі утраквізації, Польща вважала за відповідне не допустити до дальших авантюр і здержати виконання утраквізаційного розпорядку. А до таких авантур булоби прийшло, бо утраквізацію требаби було переводити силою. Вона булаби відбилася на міжнароднім форум і дала змогу висвітлити правдиве положення національних меншостий, яким Польща ґарантувала повне забезпечення культурної, національної та релігійної окремішности.

По частиннім замиренню Европи не буде вже могла Польща продовжати супроти національних меншостий тої екстермінаційної політики, яку вела досі. Вона буде змушена числитися з міжнародними зобовязаннями і світовою опінією, бо без них вона сама не може істнувати. Треба тільки відповідної пропаганди за кордоном, а в краю сильної постави. Тоді за тою виграною підуть другі.

СОЮЗ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШОСТИЙ

Ліга Націй, це союз держав. В її склад входять народи остільки оскільки вони є державами, недержавні народи як Українці, Білорусини і другі не мають там ніяких заступників. Навпаки в Лідзі Націй дуже часто торгують недержавними націями на користь тих упривилейованих, що мають свою державу. Знаємо то найкраще ми Українці, які вислали до неї сотки телеграм та меморіялів, а не одержали ніякої помочі супроти Польщі, яка є членом Ліги, а рівночасно й нашою гнобителькою.

В Европі є 34 національних ґруп, які як національні меншости терплять гнет з боку пануючих націй. Всі ті групи вислали за почином товариства німецьких меншостий своїх делеґатів до Женеви на Конгрес. Ціллю того Конгресу є створення Союзу Національних Меншостий. Це буде нова міжнародня інституція, яка буде боротися за права поневолених націй та осуджувати Лігу Націй.

Найбільшу участь в нарадах Конґресу взяли Німці, а далі йдуть Українці, Мадяри і Шведи. Нема сумніву, що та орґанізація стрінеться з широкою симпатією в ліберальних колах Европи, навяже звязки з найбільш впливовими людьми та відограє важну ролю. Особливо для нас Українців може мати вона велике значіння, бо через ню українська справа вийде на міжнародне поле. Нею заінтересується більший круг людей, принаймні ті, що мусять доходити тих самих прав, що ми. В той спосіб наша справа спопуляризується, а це вже успіх.

Поневолені, коли вони розбиті і розпорошені, не представляють собою великої сили, коли-ж вони обєднаються стануть могучим фактором. Тимбільше, що за многими національними меншостями стоять як от у Німців, їх могучі держави.

Ми можемо при тім тільки зискати і жаліти, що та інституція скорше не повстала, а може минулоби нас не одно лихо, яке нам довелося перенести. Незадоволені з неї тільки Поляки, бо певні того, що діяльність Союза буде звернена в головній части проти Польщі, яка в половині будує свою велич на „національних меншостях", які з поспіхом переробляє на польську більшість.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Свято Першого Падолиста.

Щоби взяти зорґанізовану участь у святі Першого Падолиста, яке відбудеться в Филаделфії в сю неділю о год. 6. вечір, всі Січовики й Січовички мають прибути до Січового Дому о 1. год. сполудня, де одержуть дальші розпорядження. Як зачуваємо, Січова орґанізація має виступити в повному складі на сьому нашому державному святі, а се певно причиниться у великій мірі до звеличання свята і піддержання народного життя в Филаделфії. Булоб пожаданим, щоби в той день повстала давня сильна Филаделфійська Січ та вказала тутешній громаді нашу справність і силу.

БРОНКС, Н. Й.

Тут заснувалося Товариство Українсько-Американських Горожан, котре постаралося о [illegible] чартер дня 9-го вересня с. р. Задачею сього товариства зорґанізувати всіх Українців, що мешкають в Бронкс, в одну громаду.

Се ново-зорґанізоване товариство перебрало під свій заряд істнуючу тут українську народню школу, котрої розвиток знаний цілому Ню Йоркови й околиці. При сій нагоді взиваємо Українців вписувати свої діти до тої школи. Наука відбувається пять днів у тижні від 5-ої до 7-ої вечір при 1130 Савт Булвард, близко 167 ул.

Вписувати діти можна в означених годинах науки. Хто мав нагоду побачити на концертах, пікніках і в міжнародніх походах в Ню Йорку виступи тої дітвори, то сміло признасть, що та школа поступила вперед. Учителем сеї школи, хору і представлень є д. Т. Онуфрик.

ЗА УРЯД ТОВАРИСТВА АМЕРИКАНСЬКО - УКРАЇНСЬКИХ ГОРОЖАН:

Андрій Андрусищин, предс.;
Йосиф Нижинкевич, рек. секр.;
Олекса Мірецький, фін. секр.;
[illegible]

A. HARRY MOORE
демократичний кандидат на ґовернора стейту Ню Джерзи.
Приятель робітників.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Звідомлення Стрілецького Гуртка в Филаделфії, Па.

1. На зборах Стрілецького Гуртка, які відбулися дня 24. жовтня с. р. рішено одноголосно, звернутися з закликом до всіх Стрільців Української Армії, щоби негайно подали свої адреси до філядельфійського Гуртка на руки писаря:

N. Petrusyk
301 S. 3rd St., Philadelphia, Pa.

та зголосили своє вступленне до організації. При зголошенню прислати документи з Армії, або подати дати, які свідчилиб про тотожність особи.

Членська вкладка виносить $1. річно, а кромі цего кождий член Гуртка обовязаний вносити 25 ц. місячно до У. Н. Скарбниці, яка находиться в заряді Филаделфійського Гуртка. Після порозуміння з краєвим стрілецтвом буде проголошено її окремий статут та заряд.

2. Щоб перевести успішну поміч нашим Інвалідам, Гурток розробив плян праці до якого потрібне буде більше число людий розкинених по всій Америці — щоби прислали свої адреси до писаря та зазначили, що вони годяться вести акцію в користь Інвалідам.

3. Рішено негайно вислати письма до краю та навязати зносини зі всіми подібними організаціями в краю, а зокрема з Інвалідами та комітетом по виданню Історії Української Армії.

4. Для уладження відчитів про визвольну боротьбу визначено як референтів Володимира Галана, з 10. Гарматного Полку У. Г. А. і Т. Свистуна з 10. бриґади піхоти У. Г. А. Всі громади, які бажалиб устроїти у себе такі відчити, проситься звертатись на адресу писаря, який подасть всі точні вказівки та условія Стрілецького Гуртка. Весь дохід з таких відчитів піде до У. Н. Скарбниці.

5. Всі чеки та грошеві посилки проситься адресувати на адресу скарбника:

T. Swystun
2231 Fairmount Ave., Philadelphia, Pa.

Слідуючі збори Гуртка відбудуться дня 7. падолиста о годині 7-мій вечером, в Січовім Домі при Бравн та Н. Френклин Ст.

МАНІФЕСТАЦІЯ ЗА МУРОМ

У второк громадянство міста Джерзи Сіти уладило велику маніфестацію в честь демократичного кандидата на ґовернора стейту Ню Джерзи, А. Ґеррі Мура.

В поході головними улицями міста перейшло понад 30,000 осіб. Вечером маніфестанти залили площу біля касарні при Берґен евеню. Маса людий зачала линути до касарні, але ледви 16,000 могло там поміститись, з чого 12,000 мали сидження, а 4,000 мусіли стояти по переходах, при стінах і на бальконі.

Друга половина маніфестантів зібралася на площі біля касарні, де уладжено теж кілька принагідних зібрань, що до них промовляли окремі бесідники увесь час, поки не скінчилось зібрання в касарні, де говорив кандидат на ґовернора А. Ґеррі Мур.

В касарні зібрані привитали Мура встанням з місць і витали його оплесками й радісними окликами повних 10 мінут.

Подією хвилі була промова Мура.

Він сказав відразу, що обїхавши увесь стейт, з півночі на південь і почувши скрізь раде і щире принятте, він допевнився, що у второк, 3-ього падолиста, громадянство стейту Ню Джерзи його вибере ґовернором.

Далі він говорив про републиканського кандидата і про аґітацію його партії. Мур сказав, що републиканський кандидат признався, що видав уже на аґітацію $42,000, та він, Мур, заявив, що не видав ані цента і не видасть. Але се, казав, не все, бо, як показується, в маленькому повіті Моррис републиканці видали $30,000, а як таке в цілому стейті, то се перейде міліон долярів, хотяй дозволено законом $49,000.

Відтак говорив про те, як то републиканський кандидат Витні „працював" якo посол стейтового сойму, що майже все усувався від голосовання або не бував підчас голосовання. Він пригадав, що Витні не хотів голосувати над проектом про непотрібний видаток в сумі $2,000,000 у справі свавільного законопроекту про розвід ізза нелюдяности чоловіка або жінки і т. д.

Отому, казав Мур, він хоче бути ґовернором, щоби в стейті не панувала байдужність до громадських справ, і щоб усувати несправедливість та розтратність.

Вкінці він пригадав свої заходи для уліпшення умовин життя дітвори в Джерзи Сіті і сказав, що він вийшов з такої бідної дітвори, за яку тепер побивається, а вийшов з бідної робітничої хати з вірою, що і бідний в сьому вільному краю може вибитись на видне місце, і хоче, щоб тепер та віра сповнилась ділом і передалась і дальшим молодим поколінням.

Коли Мур скінчив свою промову, публика знову нагородила його громовою бурею оплесків.

ВУГЛЕВИЙ СТРАЙК ХИТРА ІНТРИГА?

Уряд майнерської юнії вислав до нюйорської стейтової комісії листа, який кидає на страйк вуглевих робітників зовсім нове світло. Як відомо, сей страйк викликаний був властителями копалень твердого вугля через те, що вони відмовилися навіть говорити про майнерські домагання. Після звичайного розуміння сього страйку, властителі копалень твердого вугля рахували, що вони примусять майнерів до здачі ще заким запаси твердого вугля зовсім вичерпаються, а публика перейде до вживання других родів топлива. Страйк виглядав з того боку як небезпечна гра для властителів копалень, небезпечна тому, що колиб вони перетягнули струну, то місто поправити бизнес, його зіпсулиб, бо навчили публику покладатися щодо топлива на мягке вугля.

Власне лист майнерської юнії й розбиває по части се розуміння страйку. Майнерська юнія каже, що суперечність інтересів межи властителями копалень твердого вугля а властителями копалень мягкого вугля, на яку рахували певно й майнерська юнія й публика, не відповідає фактам. Ся суперечність існує лишень поверховно. На ділі її нема, бо в добуванню твердого вугля мають свої капітали ті самі підприємці, що мають свої капітали в копальнях мягкого. Через те від упадку вживання твердого вугля та зросту вживання мягкого вугля терплять підприємці твердого вугля лишень поверховно, бо в суті річи ті самі підприємці відбивають собі свої втрати на твердім вуглі на високих цінах та масовій продажі мягкого вугля. Сей факт пояснявби, каже майнерська юнія, чому властителі копалень твердого вугля так щиро розголошують мягкий вугіль, ба навіть учуть громадянство, як його вживати.

Відкритий факт справді дуже важний, і коли він буде доказаний понад всякий сумнів, то він певно вплине поважно на дальшу політику і майнерів і суспільних організацій, які мають хоронити громадянство перед безпощадним визиском великих підприємств. Чи доказаний однак сей факт, покищо ще трудно сказати. Що деякі великі твердо-вуглеві підприємці справді заінтересовані в добуванню мягкого вугля, про се нема сумніву; майнерська юнія перечисляє кілька підприємств, які добувають і твердий і мягкий вугіль. Однак, чи справді великі властителі копалень твердого вугля заінтересовані в мягкім на стільки, щоби їм аж байдужно було, якого вугля приватні люди й підприємства вживають на топливо, се ще не доказано. Всеж таки можливість такої злуки є, і перед нею мусілоби захоронитися і американське громадянство і американські вуглеві робітники.

Володимир Островський.

ЖИТТЯ МАТЕРІ.

I.

Ніч.

Молода мати припала до колиски грудями й не спускає очей з свого единого маленького сина.

Вона вже не плаче, вже виплакала всі сльози.

І від того ще тяжчі, ще страшніщі її муки.

— Боже, спаси його мені, — шепотять її спалені бліді вуста, — спаси його, не забірай його в мене. Він единая втіха, едина надія моя!

Приникла чолом до колиски й завмерла.

Проходить момент наче вічність.

В колисці рух. Петрусь відкинув ручку. Торкнувся її голови.

Очуняла. Перелякана.

— Невже вмирає! Невже останній момент!

Серце шматується.

Вона знову нахиляється, цілує ручку сина. Яка вона горяча. Головка теж палає. Уста спалені. Очі замкнуті. З ротика дихає вогнем. В горлі, в грудях хрипить...

— Господи, за віщож він так страждає! Не вже за мої гріхи? Так покарай мене. Краще хай я вмру. А його спаси. Спаси!

Голова її враз падає на колиску. З очей знову ллються сльози, наче відкрилось в серці нове джерело.

Нарешті стихла.

В хаті ні звука. Тільки чути біганину мишей. Та й та ущухла...

Ніч тече, як широченна річка в негоду, річка смутку та мук.

Світає.

Петрусь спить спокійнійше. Горячка зменшилася.

— Боже, невже Ти вислухав мою молитву! Невже він буде жити!

Вона підіймає руки до образів.

II.

Дикими очима дивиться вона навкруги.

Ось одежа, чоботи, шапка її чоловіка.

А його нема. Нема. Як страшно.

Ще сьогодні він лежав отут, в труні. Горіли свічки. Молилися люде. Згадували про нього. Свої і чужі. Всі говорили одно добре, наче він чув. Так, так, він ще був. А тепер його вже нема. І вона більше не побачить його ніколи, ніколи.

— А який він був?

Вона силкується пригадати собі його обличча, але не може: вже щось забула... Так забула...

— Антоне! — видирається враз з її душі, наче вона падає в безодню.

Петрусь, що грався з Бровком, озирнувся і підбіг до матері. Станув та дивиться.

Вдова ридає. Ще тяжче, ще страшніше, ніж тоді як його ховали.

Нема її Антона. Закопали. Засипали землею. Він більше не прийде, не одягнеться, не забалакає, не пожуриться.

— А хто-ж буде робити, хто буде доглядати, хто буде годувати нас?

Вона почуває себе самітною, безпорадною сиротою. І душу гніте жах життя.

— Мамо! — нерішуче промовляє Петрусь. — Не плач.

Підвела очі, „Його" обличча, „Його" очі, „Його" уста! Все „Його". Наче він сам, її Антін. Тепер вона його памятає, неначе бачить перед очима.

— Сину мій! — скрикує вона: — йди до мене.

Хапає Петруся в обійми. Горне до грудей, цілує. Вдивляється в його обличча.

— Ти — тато, зовсім — тато...

Знову тулить до грудей, знову цілує.

— Ти мій единий. Ти моє щастє, моє життя. Ти будеш помагати мені, будеш слухатися мене, будеш любити мене... Правда, синочку? [illegible] тещ, будеш робити, господарювати. [illegible] будеш шанувати мене, будеш доглядати, годувати, лікувати? Правда, моє золотко, правда?

Петрусь киває головкою, а сам дивиться на Бровка, що чатує на муху і думає, якби йому скоріш вирватись з рук матері та побавитися з песиком.

III.

Їй коло пядесяти років.

Сидить біля вікна й пише щось для Петруся. А в голові линуть мрії, наче білі голубки.

Катря їй довподоби. Струнка, гарна з лиця, ввічлива, здорова.

В її уяві малюється картина, як вони „поберуться", як будуть милуватись, як Петрусь кradькома буде Катрю цілувати, ласкати. Але вжеж вона побачить... Хоч на діточок подивиться, коли власного життя не було...

Нехай милуються. В цьому-ж життя.

— Наше вже минуло, а їхне тільки настає. Приємно подивитися, як молоді живуть у згоді та любові. Скоріш би тільки поженилися.

Далі вона бачить: вже є дитинка, маленька, гарненька.

Серце бється. Вона шие, а сама непомітно всміхається.

Отак, так вона буде її бавити, гощати:

— У-у! у-у!

Підіймає очі.

— Дай мені Боже дочекати!

IV.

Ніч.

Перед образом воскова свічка. Блідий віт її ледве доходить до половини хати.

Таємничо, самітно.

Вітер віє, вітер плаче, неначе когось хоронить.

Надривається серце у вдови.

— Мати Пречиста! Спаси його. Спаси мого единого. Яж сирота. Хто мене без нього догляне. Хто мені очі закрие, хто мене поховає.

Вона молиться за Петруся.

Його взяли до війська, післали в бій. Там його ранено. Лежить у шпиталі та бореться з смертю. Вона про це знає: їй написали.

І цілі дні, цілі ночі вона перед іконою. Молиться та плаче....

Облича її бліде, жовте аж страшне. На ньому відчай і муки.

— Боже! візьми мене, а його спаси. Він ще не пожив, не зазнав щастя. Синочку мій! невже я тебе більше не побачу?

V.

Війна відняла в Петра праву руку й засудила його на вічне бідування.

Господарство маленьке, а семя велика: жінка, пятеро дітей та стара мати.

В бідній тісній хатині гомін, сварка, плач.

Жінка його, — нелюба Катря, яка його відцуралася, а бувша вдова пастуха, що привела з собою двоє дітей, — свариться та лається, бо в неї вже не вистарчає ні сил, ні терпіння.

— О трясця!... бурчить Петро, звідкиж я на вас усіх наберу. Хіба-ж я можу одною рукою! Як багачеві то Бог дає одну дитину та багатих родичів, а біднякові — то цілу купу та ще когось у додаток.

Щось падає і бється.

— Бабуня розбили! — кричать діти: — бабуня миску розбили.

Бабуня стоїть перелякана, руки трептять. Хоче щось сказати, але з переляку не може і слова вимовити.

Петро скипів.

— Коли-ж це скінчиться! І чого ви, мамо, тут плентаєтесь? ... Инші підуть пожебраюгь, принесуть чогось до дому, а ви готове бете. Так я не вистачу!

VI.

Ранок.

Сонце встало зза лісу.

Село вже жие повним життям. На вулиці зявляються чоловіки, жінки, діти.

[illegible] двері в хаті Петра, [illegible] стара бабця й [illegible] зійшла з порога. На ній нова торба, в руці палиця. Сама обдерта, зігнута, худа.

Трясеться сива головка. Зупинилась. З очей течуть сльози. Не встигає їх витирати. Вже замочила обидва рукави.

Невже цього вона сподівалася від свого Петруся.

Рушила. Іде. Плаче.

Побачили сусідські діти. Здивовані. Деякі побігли сказати матерям.

З сіней, з вікон, з городів виглядають селянки, шипочуться, кивають головами:

— Бачиш, бачиш, Петро вигнав матір жебрати. Отаке життя матері!

Стара низенько спустила очі й іде, сама не знаючи, куди. А серце аж завмирає від сорому та жалю.

— Боже прости йому, благослови його... — молиться стара за свого Петруся.

З ОБЄДНАННЯ.

(Продовження)

Реферати:

Др. Мишуга виголосив реферат про політичне положення українського народа (котрий був друкований на иншім місци).

О. Ревюк виголосив реферат про економічну допомогу зах. укр. землям:

Допомога української іміґрації в Америці для старого краю до сього часу йшла до того, щоби давати змаганням Українців на ріжних полях національної роботи безповоротну чи грошеву допомогу. Чи еміґрація помагала піддержувати рідні приватні школи, чи вона піддержувала українську опозиційну пресу, чи помагала всяким економічним установам, чи помагала ставити народні доми та читальні, чи піддержували голодуючі українські села, — словом, щоби не роблено для старого краю з Америки, українські еміґранти робили се даром, не домагаючися за се ніякого винагородження. Робили не як бизнес, але як роблять публичну, громадську справу.

Старий край, як се кождий знає, принимав сю допомогу з вдячностю. Коли він мав що до закинення українській еміґрації, то хиба те, що ся поміч не була така сильна, як сього краєви було треба й як сього край ждав. Послідними часами, однак, щодо сеї допомоги старому краєви починає край підносити одну сторону. Він хоче показати іміґрації, що є ще один спосіб допомоги старому краєви в його боротьбі за повний національний розвій. Сього способу на думку старого краю американська іміґрація не повинна занедбати. Є се чисто бизнесова допомога іміґрації для старого краю.

Що треба під сим розуміти, покажеться найкраще на примірах.

Краєвий Союз Ревізійний Українських Кооператив у Львові, котрий є начальною і центральною орґанізацією кооперативною, яка має на ціли обєднанне кооперативних орґанізацій усіх видів та лучить у собі 5 фахових Союзів, а саме: центральний кооперативний банк, що звесь Краєвий Союз Кредитовий; центральний союз рільничих і консумційних кооператив, що звесь Центросоюзом; Молочарський Союз; Союз Для Збуту Худоби; та Народну Торговлю, — предложив американським Українцям через Обєднання плян, після котрого американські Українці моглиби помагати українському економічному розвоєви через вкладанне в Центробанку своїх ощадностий. У своїм письмі Ревізійний Союз показує, чому всі ощадности, зложені в українським кооперативнім банку, є забезпечені перед утратою, та доказує, що всі вкладчики можуть дістати не 4 проценти, процентову стопу в Амириці, але 6 до 8 процентів, а при сумах понад 1000 долярів навіть 8 до 10 процентів річно, причім кооперативний банк запоручивби зворот вкладки й відсотків в доляровій валюті. Центробанк може приймати поручення і повновласти до закупна по селах землі і реальностий по містах.

Краєвий Союз Кредитовий у Львові відноситься до американських Українців в справі Українського Городу у Львові. Як відомо, українське спортово-ґімнастичне товариство Сокіл купило з того городу квадратову площу, обіймаючу 4 морги. Оставших 7 моргів закупило в той самий час кількох львівських українських громадян. Тепер вони пропонують львівським Українцям відкупити від них сей ґрунт. Купити мігби Сокіл на Український Город, якого львівським Українцям доконче потрібно. Закупно мігби ґарантувати Краєвий Союз Кредитовий або Дністер. Требаби [illegible] 20,000 долярів, які на думку Краєвого Кредитового Союза можна роздобути в Америці. Ті американські Українці, які рішилиби сю суму зложити, дісталиби на сей ґрунт морґеч, і заробилиби добрий процент.

Земельний Банк Гіпотечний у Львові повідомляє, що після нового польського банкового закона акційні банки мають виказатися до кінця 1925 року капіталом одного міліона злотих. Коли банк сею сумою не викажеться, то він утратить право займатися банковими справами. На думку Банку, помогти сю суму зібрати моглиб американські Українці через закупно шерів у сьому Банку.

Кооператива Український Театр у Львові, котра поклала собі за ціль поставити тверді основи під розвій української драматичної штуки через побудованне українського театру у Львові, потребує гроший на сю ціль. Потрібні гроші думає вона зібрати через продаж шерів, — по $2,20 один, — у якій товариство бажалоби зацікавити американських Українців.

Всі згадані осьтут справи мають ширше, краєве, значінне. Та є ще цілий ряд закликів від орґанізацій більше місцевого характеру, які однак також опирають допомогу на сю нову основу. Ось, приміром, Комітет Будови Народного Дому на Богданівці у Львові, мігби виставити народний дім і школу, якби так він потрафив позичити, за доброю порукою й процентом, гроша в Америці.

Письма сих товариств і орґанізацій дають нам належите зрозуміннє, чого від нас тепер домагаються наші земляки в рідним краю. Сі письма походять від ріжних орґанізацій, але мають вони спільне одно: вони не опираються на харітативній основі, а на бизнесовій. Вони просять американських Українців не давати лепту, але вкладати свої гроші в українські бизнеси в старому краю, — по більшости, бизнеси кооперативні, — за належитою порукою, і за належитою винагородою.

Перед Обєднаннєм є тепер питаннє, як віднестися до сеї справи. Нема сумніву, що старий край має право домагатися від українських іміґрантів, які вічно говорять про свою любов до старого краю, щоби вони причинилися в сей спосіб до національного скріплення нашого народа. Виступати проти такої акції булоби справді національним злочином. З того, що справа для іміґрації нова не так скоро найде зрозуміння, ще не виходить, що вона не заслугує на попертя.

Чи має сею справою занятися Обєднаннє Українських Орґанізацій в Америці, се друга справа. Обєднання після свого статута має цілі політичні й допомогові, а не бизнесові. Старокраєві орґанізації відносяться до американських Українців у чисто бизнесовий спосіб. Хоча бизнес має велике національне значінне, все таки се бизнес, і Обєднанню сим займатися не можливо. Навіть хочби се було йому вільно такими справами займатися, то ледво чи воно моглоби. На сеж требаби було спеціяльних робітників.

Та всетаки з огляду на вагу справи Обєднаннє не може станути зовсім на боці. Не могучи займатися сею справою безпосередно, воно може допомогти старому краєви посередно, через відповідний вплив та виясненне сеї справи в прихильних йому ґазетах в звязаних з ним йому ґазетах та в звязаних з ним орґанізаціях і товариствах. і так без довгого вияснювання словом і письмом справа н е б у д е настільки спопуляризована, щоби дати краєви реальну допомогу. Нема сумніву, що навіть сама пропаганда такої думки стріне серед іміґрації тяжкі перешкоди, але з того, що такі перешкоди будуть, ще не виходить, щоби ті, які чесно вірують у потребу такої допомоги, її чесно не пропаґували.

По кождім рефераті відбулася дискусія, в якій забирали голос всі присутні.

Що до економічної допомоги не було двох думок, що треба прийти краєви з помочю, важко було тільки найти дорогу до цего.

о. д-р Жук: Тепер будуть парцелювати церковні добра. Вони повинні опинитися в руках українського селянина. На викуп треба яких 13 міліонів долярів. Ми повинні рішучо підперти вже з того зглядy Земельний Банк, бо як він стане на ноги, то дасть дешевий кредить на викуп землі.

Т. Грицей: Ми мусимо поступати з тими справами обережно і виразно зазначувати, що Обєднання, коли попирає наші економічні інституції то не робить жадного інтересу, а тільки дає поміч краєви.

о. Сполітакевич: Чи можливе, щоби У. Н. Союз і другі орґанізації льокували свої капітали в краєвих фінансових інституціях?

С. Ядловський: Орґанізації не можуть робити інвестицій в чужих краях. Всі ті справи, які були тут піднесені це справи бизнесові і як такі не можуть входити в круг ділання Обєднання. З такими справами повинен край віднестися до приватних людий.

Д-р Мишуга: Ті, що ведуть громадянську роботу, і так вже наражені в Америці на всілякі наклепи. Якщоби Обєднання взялося до бизнесових справ, почалиби киринники таку кампанію проти Обєднання, що моглиби через ню знищити нашу гуманітарну акцію. Ми можемо і будемо з рамени Обєднання попирати в пресі і на вічах економічну допомогу краєви. Ми радіби допогти такій важній інституції, якою є для нас Земельний Банк, але ми не можемо зайнятися навіть розпродажею шерів, бо до цего треба дозволу від влади. Зате вже на тім місци можемо візвати загал американських Українців, щоби купував шери Земельного Банку, бо це є солідна фінансова інституція.

В. Титанич: Площу Сокола-Батька моглиби легко викупити американські Січовики. Моглиби це зробити навіть самі Січовики з Першого Округа, тільки треба їм це передати. Ту справу повинна взяти Січ у свої руки.

(Конець буде).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Станислав Брикович, бувший майор австро-угорської армії, а опісля підполковник Української Армії, помер в Тернополі 30. липня 1925 на сімдесятому році життя. Покійний родився в Немячи пов. ББроди з священичої сімії і по скінченні семої кляси ґімн. вступив до війска а опісля до кадетської школи. Як офіцир служив в ріжних полках. В р. 1902 внаслідок нещасного упадку з коня став інвалідом і в ранзі капітана пішов на емеритуру. Поселився в Тернополі, звідки походив його батько і де мав малу реальність і вів життя скромного емерита, належачи до місцевих українських товариств. З вибухом світової війни вступив до військової служби в етапі й авансував тут на майора. По розпаді Австрії, маючи вже 63 роки, зголосився сам до військової служби в У. Г. А. і став шефом санітарних заведень в Тернополі, де сумлінно і з повною посвятою сповнював свій обовязок, авансувавши з часом на підполковника У. Г. А. По відвороті за Збруч Покійний остав на місци для опіки над недужими. Поляки по занятті Тернополя його арештували і посадили в „Бриґідках" у Львові, а опісля довший час конфінували. За большевицьких часів арештовано його вдруге, але ні польська, ні большевицька тюрма не зломила його твердого характеру. Покійний — безженний до смерти жив в останніх роках у великій нужді, бо власного майна крім хатини не мав, а Поляки до кінця не виплачували йому його австрійської офіцирської емеритури. Мимо лихої долі не падав духом і вірив у наше повне воскресення. Похоронили його при численному здвизі тернопільського міщанства і нашого бувшого стрілецтва. На жаль ані ніхто з духовенства, ані з бувших старшин У. Г. А. не попращав покійника над його могилою. В. И. П.

ОТСИМ ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ

всіх інтересованих письменників, культурних установ та видавництв, що Канцелярія Тов. Помочи Письменникам та Бібліотека перенесена на нову адресу: 25[illegible]-54

W. HASIY
432 GENESEE ST., TRENTON, N. J.

СЛОВА ПРИЗНАННЯ

За спеціяльним позволеннем Преосвященного Владики о. Н. Будки, Епископа канадійських Українців, — поміщене тут Його власноручне письмо в фотографічній знимці.

Преосвящений Канадійський Владика від довших літ западали на здоровлю. По засяганню рад і лічению у ріжних славних професорів і лікарів в Канаді, Америці а в минувшім році в Европі — Преосвященний Епископ Будка при нагоді побуту в Ню Йорку — остаточно порішили піддатися опіці і методам д-ра Йосифа Мілера-Мельника.

Добрі результати осягнені Його Преосвященством і слова признання Владики є найліпшим доказом про успішність праці і метод д-ра Й. Мельника.

Правдиве і щире слово Владики може мати неоцінене значінне для тих хорих людей, які ще не вийшли з давних пересудів і досі не вірять в спасенність методи „без ножа і без медецин".

Такі люде терплять і запропащують своє здоровле непотрібно, бо при застосованию природних способів найновійшої науки вони могли-б в недовгім часі відзискати своє здоровле.

Нема хороби, яку по пізнанню її причини — не можна-б природними методами — або зовсім усунути або субстанціонально улекшити.

Хорі мущини, женщини і діти, без огляду, як довгою і як тяжкою є їх слабість, можуть осягнути найліпші результати і пільгу, коли піддадуться природним способам, якими послугується др. Й. Мельник.

RUTHENIAN BISHOP'S CHANCERY — 511 DOMINION STREET

Winnipeg, Man. 28. вересня 1925.

Др. Х. Йосиф Мельник
49 E. 7th Str.
New York City

Дорогий Пане Доктор!

Вернувши домів, почуваюся до милого обовязку подякувати Вам за Вашу уміетну і старанну поміч у поправі мого лихого стану здоровля. Я зайшов до Вас за порадою мого приятеля о. П. Понятишина, бувшого Адміністратора, тепер пароха в Новім Йорку і я йому лише вдячний, що мене до Вас справив.

Ваша діягноза хороби при помочи тої чуйної машини Neurocalometer і иньших метод. Ваші переконуючі поради не лиш до виходу з хороби, а ще більше до найприроднійшого, а успішного способу життя, щоби знова не впадати в хороби. Ваше ціле старанне о приворненні здоровля хорому заслугують не лише на те, щоби Вам бути вдячним, але і поручити Вас і Вашу техніку лічення другим терплячим із-за лихого здоровля, що є цим письмом роблю.

Вдячний Вам, Пане Доктор
Никита Будка
Епископ Канадійських Українців.

Для тих, яким тяжко відчитати рукою писане письмо — передруковуємо лист Канадійського Владики.

Лист звучить:

ДР. Х. ЙОСИФ МЕЛЬНИК

„Winnipeg, Man., 28. вересня 1925.

49 E. 7th STREET, NEW YORK CITY.

Дорогий Пане Доктор;

Вернувши домів, почуваюся до милого обовязку подякувати Вам за Вашу уміетну і старанну поміч у поправі мого лихого стану здоровля. Я зайшов до Вас за порадою мого приятеля о. П. Понятишина, бувшого Адміністратора, тепер пароха в Ню Йорку і я йому лише вдячний, що мене до Вас справив.

Ваша діягноза хороби при помочи тої чуйної машини „Neurocalometer" і инших метод, Ваші переконуючі поради не лиш до виходу з хороби, а ще більше до найприроднійшого а успішного способу життя, щоби знова не впадати в хороби, Ваше ціле старанне о привернення здоровля хорому заслугують не лише на те, щоби Вам бути вдячним, але і поручити Вас і Вашу техніку лічення другим терплячим ізза лихого здоровля, що сим письмом роблю.

Вдячний Вам, Пане Доктор
НИКИТА БУДКА,
Епископ Канадійських Українців.

Слова признання і вдячність від хорих — се велика надгорода!

Рівночасно є наукою і вказівкою для других хорих людей, що раді-би знайти спосіб до відзискання здоровля.

ОФІС ОТВЕРТИЙ КОЖДОГО ДНЯ ВІД 9-ої РАНО ДО 8-ої ВЕЧЕРОМ.

В НЕДІЛІ І СВЯТА ВІД 9-ої РАНО ДО 1-ої ПОПОЛУДНИ.

DR. JOSEPH MILLER, D. C., PH. C.
Palmer Graduate,
Neurocalometer Technician.

Licensed by N. J. State Board of Medical Examiners.

49 E. 7th STREET, NEW YORK CITY.
Telephone Orchard 9768.

Федір Дудко.

НАША ПІСНЯ.

(З приводу майбутніх виступів Українського Хору під управою Дм. Котка у Львові).

Про Українців у Москалів установилася вже здавна така слава:

— Де збереться пара хахлів, там вже і хор.

Але ця музикальна репутація, як і взагалі все, що торкалося творчости нашого багато обдарованого духовними здібностями народа, глухла весь час в тісних мурах тої тюрми, в якій душилося наше підневільне національне життя.

Ширший розголос про нашу високу музикальність, що перетворився потім в ґучну славу по цілому світу, почався лише з виїздом за кордон зі своєю славетною капелею Олександра Кошиця, який примусив наперфумовану і розпомаджену Европу ахнути зі здивування від чару нашої широкої, степової козацької народньої пісні.

Тріюмфальний похід української пісні за кордоном, помимо духової злуки українського народа з музикальним Заходом (чи може навпаки!), мав для нас ще й инше великої ваги значіння. Не можу забути, як в осени 1919 року я зустрівся з О. Кошицим у Станиславові, куди він приїздив на пару днів у справах капелі з Парижа, і чув від нього повну піднесення, екзальції й ентузіязму розповідь про свою закордонну подорож.

— Ви знаєте, — хвалився maestro, — вони (то-б то Европа) буквально збожеволіли, почувши нашого „Баришполя" і „Ліщиноньку". Враження від наших концертів у Европі може нагадати те враження, яке викликалаб, скажемо, поява на землі істоти з Місяця або Марса. Даю вам слово! Українці? Що це за Українці? Що то за Україна — скажіть же скорше з ласки своєї! — Таким питанням була переповнена европейська авдиторія по перших концертах української національної капелі. А один німецький [illegible], професор музики і визначнійщий музикальний критик Німеччини, простотаки так і написав про капелю: „Вони привезли нам невідомий аромат незнаної до цього часу у нас чудової квітки широких просторів українських степів."

І коли перший концерт національного хору в Парижі пройшов при порожній салі величезного шестиярусного театру „Champs-Elysees", то вже всі чергові за тим концерти не могли стати доступними для всіх бажаючих послухати дивної пісні невиданих Ukrainiens, що своїми голосами були подібні до „людської орхестри" — назва, яка так і встановилася за хором О. Кошиця по всі віки. А в 1921 році всі ми мали можливість читати в часописах, як всі парижські хлопчаки, продавці ґазет, бульварієри і елеґантні денді насвистували на вулицях і по тінявих алеях Boulevard-ів Світової Столиці нашу „Почаївську Божу Матір" або широку степову „Ой, у полі вітер віє..."

— Ви розумієте, що нас (Українців) тепер уже знають за кордоном! — гордо заявив О. Кошиць. — Запевняю вас, що тисячі наших дипльоматів і закордонних представництв не зробилиб протягом 10 літ того, що зробив одним махом дивний музикальний ґеній нашого народа.

Безперечно, велика слава О. Кошиця серед нас завдячує не тільки його надзвичайним, незрівнаним діріґентським талантам. В рівній, коли не в більшій ще степені, причинилися до цього його кольосальні послуги перед Батьківщиною чисто освідомлюючого, пропаґандно-інформаційного характеру.

Ці спогади, про нашу національну капелю з О. Кошицем на чолі мимоволі навернулися нам на память при вістках про третє завітаннє до Львова відомого нам з попередніх виступів Українського Наддніпрянського Хору під орудою Дмитра Котка. Ми пригадуємо собі перший виступ цього хору минулого року у Львові. Зустріч його своєю публикою на своїй землі була приблизно така, як зустріч національної капелі в далекому Парижі.

— Котко? Що це за один?

— Таборовці? Пхе, та чи може бути щось путнього з Назарету?!

Але по першому-ж виступі виявилося, що і Котко, і та жменька відважних людий — тих 13-цятеро „нахабів-хлопців", що ризикнули виступити прилюдно там, де звикли завжди чути те саме у виконанні 60—100 вишколених голосів — це те, що влучно схарактеризували Москалі:

— Там, де їх двоє — вже й хор.

Розумій:

— Там де Українець-степовик, там і могутня сила музикального почування, і краса вияву, і натхнена творчість.

Ми не хочемо зменшити цим високих здібностей д. Дм. Котка, як діріґента. Навпаки, ці прикмети він виявив у дуже високій мірі. Але над індивідуальною силою того таланту бере гору могутня несвідома сила нашої національної степової вдачі, яка, збивши до купи двох „хохлів" — вже дає музикальний ефект і спричинює високий музикальний настрій. І ця сила мусить бути використана, щоби пробити ширше ту діру в китайськім мурі, який відокремлював нас від Заходу і в який побідно продерся Кошиць.

Національна Капеля, на превеликий жаль (може також завдяки вже иншій типовій нашій національній вдачі), перестала істнувати. На зміну їй виросла за дротами нашого козачого табору в Каліші, несподівано, як Атена з вуха Зевеса, друга капеля з ініціятиви (і в цьому величезна заслуга Котка перед нацією) і під проводом д. Дм. Котка. Завдання цієї нової капелі, яка виросла на закордонних теренах, продовжувати почату справу Національної Капелі освідомлюванням заграниці про нашу могутню духову міць і високі творчі національні скарби. Це не тільки наша особиста думка. Про це ми чуємо і з голосів чужинецьких.

В одній із численних рецензій-дітирамбів, присвячених виступам хору Дм. Котка в Польщі, а саме в рецензії проф. Валеріяна Стися на Познанщині, читаємо:

„В гробовій тиші салі Баста ударив грім, викинений з двацяти грудей молодих богатирів, можливо нащадків давніх отаманів запорожських... приводячи в остовпіння, захват і залал прибувших на те велике артистичне свято слухачів. Абстрагуючи від усяких політичних оглядів, від зрозумілих упереджень нашого рода відносно Січі Запорожської — мусимо признати і відмітити, що **нема в Польщі мужеського хору**, який став би на такій височі вокальної віртуозности... Хор може сміливо пуститися в tournee артистичне по цілим культурнім Заході і пропаґувати піснею співучу творчість своєї батьківщини"...

А другий вже краківський музикальний критик („Nowy Dziennik" ч. 88), зазначує:

„Продукція цього феноменального чоловічого хору викликала здивування слухачів співом, до якого не може дорівняти ні один хор, виступавший у Кракові... Перед цим хором стоїть отвором цілий світ музичний"...

Єдиною хибою хору, відміченою не раз уже музикальною критикою, була відсутність жіночих голосів, яка позволялаб виконання композицій з всіми голосовими реґістрами, в першу чергу творів перед двома роками розстріляного у Полтаві і потім признаного ґеніяльним нашого композитора Леонтовича. Дефект цей тепер частинно виповнений, і ми матимемо змогу чути цей живий музикальний орган в повному складі голосів.

По концертах у Львові й об'їзді в мішаному складі найвизначнійших міст Галичини і Польщі, хор, на енергійні запросини з закордону, виїздить до Франції — власне має на думці зробити те, про що ми згадували раніше.

Вітаючи цей замір хору, будемо всіми силами старатися підтримати його в цих потрібних для нашої національної справи і гідности досягненнях. Всякі спроби „національної вдачі" руїнницького характеру, які вже почали проявлятися у відношенні до хору, не можуть найти місця в наших обставинах і всякі такі розкладові спроби ми мусимо придушувати в зародках.

ФАРМИ!

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній стороні паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописи, яку дописуватель написав за кілька мінут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).
9. — Не посилати „наглих" дописий з домаганнем „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надолужила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми, або безвартних щодо змісту; [illegible]

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.